

พลตรีเจ้าแก้วขวัญ

(พ.ศ. ๒๔๐๕-๒๔๘๒)

พลตรีเจ้าแก้วขวัญ เจ้าหลวงเชียงใหม่องค์ที่ ๘ สมภพ เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๔๐๕ เวลา ๖.๐๐ น. ณ หอคำนครเชียงใหม่ เป็นโอรสลำดับที่ ๖ ของพระเจ้าอินทวิชยานนท์เจ้าหลวงเชียงใหม่องค์ที่ ๗ กับแม่เจ้าเขียว มีภดาและภคินีร่วมบิดา ๑๑ และร่วมมารดา ๒ เมื่อองค์ท่านมีชนมายุได้ ๒๒ ปี ได้เสกสมรสกับแม่เจ้าจามรี ธิดาของเจ้าราชภาณุไนย (แผ่นฟ้า) ต่อมาภายหลังได้ เจ้าหญิงไฟ หม่อมบัวเขียว และหม่อมแสนเป็น "หม่อม" หรือชายาอีก มีบุตร ๔ ธิดา ๒ ดังนี้

๑. เจ้าอุตรการโกศล (น้อยสุขเกษม)
๒. เจ้าหญิงบัวทิพย์
๓. เจ้าราชบุตร (วงศ์ตะวัน) (ลำดับที่ ๑-๓ เกิดแต่แม่เจ้าจามรี)
๔. เจ้าพงษ์อินทร์
๕. เจ้าหญิงศิริประกาย
๖. เจ้าอินทนนท์ (ลำดับที่ ๔-๖ เกิดแต่หม่อมเขียว)

ในปี พ.ศ. ๒๔๒๗ เจ้าแก้วขวัญ ได้เริ่มรับราชการในตำแหน่งต่าง ๆ ตามลำดับ ดังนี้

- พ.ศ. ๒๔๒๗ เป็นรองเสนาคลัง
- พ.ศ. ๒๔๓๒ เป็นเสนาคลัง
- พ.ศ. ๒๔๔๒ เป็นเสนามหาดไทย
- พ.ศ. ๒๔๕๒ รั้งตำแหน่งเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่

พ.ศ. ๒๔๕๔ เป็นเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ โดยได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าพระราชทาน
บรรดาศักดิ์ ดังต่อไปนี้

- พ.ศ. ๒๔๓๒ เป็นเจ้าราชภาทินาย
- พ.ศ. ๒๔๓๖ เป็นเจ้าสุริยวงศ์
- พ.ศ. ๒๔๔๐ เป็นเจ้าราชวงศ์
- พ.ศ. ๒๔๔๓ เป็นเจ้าอุปราช
- พ.ศ. ๒๔๕๔ เป็นเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ เป็น เจ้าแก้วนารัฐ ประพัทธ-
อินทนนทพงษ์ ดำรง นพิสันครเขตต์ ทศลักษณ์เกษตรอุดม บรมราชสวามิภักดิ์
บริรักษ์ปัจฉิมานุทิศ สุจริตธรรมธาดา มหาโยนางคราชวงศาธิบดี เจ้านคร
เชียงใหม่
- พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นนายพลตรี, ราชองครักษ์พิเศษ นายทหารพิเศษ, ประจำ
กองทัพบก

เจ้าแก้วนารัฐฯได้รับราชการพิเศษต่าง ๆ เช่น พ.ศ. ๒๔๒๐ พระเจ้าอินทวิชยานนท์ โปรดให้คุมราษฎร
ในเชียงใหม่ และลำพูน จำนวนประมาณ ๓๐๐ ครวเรือนไปตั้งภูมิลำเนาอยู่ที่เชียงแสน

พ.ศ. ๒๔๒๕ พระเจ้าอินทวิชยานนท์ โปรดให้เป็นผู้แทนพระองค์ ควบคุมเครื่องราชบรรณาการไปทูล
เกล้าถวายแด่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. ๒๔๓๓ ครั้งเกิดกบฏผญาปราบสงคราม เจ้าแก้วนารัฐฯ ซึ่งได้รับมอบหมายให้เป็น แม่กอง
นำกำลังติดตามไปจับกุม ครั้งนั้นได้เกิดต่อสู้กัน กองกำลังของเจ้าแก้วนารัฐฯ จับกุมตัวบุคคลสำคัญในสังกัด
ของผญาปราบสงครามได้หลายคน จึงได้ส่งตัวให้แก่ศาลเพื่อพิจารณาลงโทษ

พ.ศ. ๒๔๔๕ ได้มีผู้ร้ายคุมพวกเข้าปล้นที่ว่าการอำเภอหางดง เจ้าแก้วนารัฐฯ พร้อมกับพระยาอุดมพงษ์
เพ็ญสวัสดิ์ ซึ่งขณะนั้นเป็นข้าหลวงประจำเชียงใหม่ ได้ออกไปสืบสวนและจับกุมผู้ร้ายมาได้และให้ส่งให้ศาล
พิจารณาโทษ

พ.ศ. ๒๔๔๕ ในช่วงที่ พวกเงี้ยวก่อการจลาจลขึ้นในท้องที่เมืองต่างๆ ในล้านนา เช่น ที่เมืองแพร่ และ
ที่ลำปาง ครั้งนั้นเจ้าแก้วนารัฐฯ ได้รับมอบหมายให้นำกำลังไปสกัดพวกจลาจลเงี้ยวอยู่ที่เชียงราย ในระหว่างนี้
ได้มีเหตุการณ์เกิดขึ้นที่อำเภอฮอด โดยผู้ร้ายปล้นและฆ่านายอำเภอ เจ้าแก้วนารัฐฯ ได้ออกไปสืบสวนและจับกุม
ผู้ร้ายแล้วส่งศาลพิจารณาโทษ และในปีเดียวกันนี้ พวกเงี้ยวในเมืองแม่ฮ่องสอนได้รวมตัวกันจะก่อการจลาจล
ขึ้น เจ้าแก้วนารัฐฯ พร้อมกับพระยานริศราชกิจ ซึ่งขณะนั้นเป็นข้าหลวงใหญ่ได้ออกไปประจับเหตุได้ทันกาล
ทำให้พวกเงี้ยวที่คิดการนั้นล้มเลิกไป

นอกจากนี้ เจ้าแก้วนรวิชัย ยังได้เป็นแม่กองจัดสร้างถนนหลายสาย เพื่อเชื่อมการคมนาคมของอำเภอรอบนอกกับในเมือง ถนนสายสำคัญสายหนึ่งที่ยังคงท่านได้สร้าง ก็คือ ถนนสายสันทราย และสายคอยสะเก็ด ซึ่งเวลานี้เรียกถนนนี้ว่า ถนนแก้วนรวิชัย และอีกสายหนึ่งที่ร่วมสร้างกับท่านครูบาศรีวิชัย และคณะศรัทธาประชาชนก็คือถนนขึ้นคอยสุเทพ ท่านได้เป็นประธานฝ่ายคฤหัสถ์และเป็นผู้ลงจอบแรกในการสร้างถนนสายนี้ เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๗

เจ้าแก้วนรวิชัย ได้เริ่มป่วยมาแต่ต้นปี พ.ศ. ๒๔๘๑ แต่ก็ยังเดินทางไปกรุงเทพฯ เพื่อรับเสด็จรัชกาลที่ ๘ ในครั้งเสด็จนิวัติพระนคร เสร็จแล้วให้นายแพทย์กฤษิณในพระนครรักษา ต่อมา มีนาคม ๒๔๘๑ ป่วยลงอีกปรากฏว่าไตและตับอักเสบ ถึงแก่กรรมเมื่อ ๒๑.๔๐ น. ของวันที่ ๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๒ เมื่ออายุ ๗๗ ปี และได้รับการพระราชทานเพลิงศพ ในวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๔๘๒ ณ เมรุวัดสวนดอก และบรรจุอัฐิไว้ ณ ที่ถู่ของเจ้านายฝ่ายเหนือภายในบริเวณวัดสวนดอก

(จากหนังสือเจ้าหลวงเชียงใหม่ กรุงเทพฯ คณะทายาทสายสกุล ณ เชียงใหม่ ๒๕๓๕ หน้า ๑๖๐-๑๖๑)

ที่มาของข้อมูล

“พลตรีเจ้าแก้วนรวิชัย.” 2546. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ: 30 กันยายน.

จาก <http://www.lannaworld.com/person/kingcm9.htm>